

POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
w Powiecie Sieradzkim
NA LATA 2023-2030

Wykaz skrótów:

BIP – Biuletyn Informacji Publicznej

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

JST – jednostki samorządu terytorialnego gmin należących do powiatu sieradzkiego

KPP – Komenda Powiatowa Policji

M/GKRPA – Miejska/Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOIK – Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacje pozarządowe

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PIK – Punkt Interwencji Kryzysowej

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PWD – placówki wsparcia dziennego

SP – Starostwo Powiatowe w Sieradzu

SP – Szkoła Podstawowa

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZS – Zespół Szkół

SPIS TREŚCI

PRZEMOC DOMOWA.....	3
DEFINICJA PRZEMOCY.....	3
RODZAJE PRZEMOCY.....	4
SKALA PRZEMOCY W ŚWIETLE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	6
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	7
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	9
CHARAKTERYSTYKA POWIATU SIERADZKIEGO.....	11
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	14
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU SIERADZKIEGO.....	18
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	18
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	32
ADRESACI PROGRAMU	38
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	38
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	39
HARMONOGRAM REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE SIERADZKIM NA LATA 2023-2030.....	40
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU.....	42
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	43
BIBLIOGRAFIA	45
SPIS TABEL	46
SPIS WYKRESÓW.....	46

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.), przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udržczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu.

1. **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania;
2. **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna;

3. **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.;
4. **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku.

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnać i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy.

Rodzaje przemocy

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

1. **Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.

- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie gróźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspakajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia¹. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.
- 6. Cyberprzemoc** – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest

---

¹ J. Helios, W. Jedlecka, Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym².

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małeletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244 osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

Wyniki badań ogólnopolskich dotyczące krzywdzenia dzieci są niepokojące: siedmiu na dziesięciu nastolatków w wieku 11-17 lat doświadczyło w swoim życiu przynajmniej jednej z siedmiu kategorii krzywdzenia. Przemocy ze strony bliskich dorosłych doświadczyło 41%, a świadkami przemocy domowej było 15% badanych uczniów. Doświadczenie przemocy domowej niesie za sobą poważne konsekwencje zarówno w okresie dorastania, jak i w dorosłym życiu, a dodatkowo zachowania przemocowe mogą zostać dziedziczone, tzn. przeniesione na dzieci osoby krzywdzonej w przyszłości. Mając na uwadze szeroko dostępną wiedzę o następstwach stosowania przemocy wobec dzieci, szczególnie niepokojące jest to, że część społeczeństwa nadal próbuje stosowanie kar cielesnych w procesie wychowania. Z Raportu Rzecznika Praw Dziecka z 2017 roku wynika, że połowa Polaków (52%) uważa, iż są sytuacje, kiedy dziecko należy ukarać klapssem, a zdecydowani przeciwnicy takich zachowań stanowią jedynie 21%.

Z „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie” z 2019 roku wynika fakt, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej. Badanie pokazało, że około 85-90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne. Jednak nadal około 10% dorosłych uznaje

² Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

zachowania przemocowe za normalne. Ponadto, zdaniem 72% respondentów prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni osoby doznające przemocy w rodzinie.

W 2019 roku na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (obecnie Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej), przeprowadzone zostało „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie”. Biorący w nim udział specjaliści z zakresu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy oraz same osoby jej doznające, pozytywnie opowiedziały się za krajowym systemem wsparcia. Szczególną rolę w pracy zespołów interdyscyplinarnych i innych jednostek pełni procedura „Niebieskie Karty”, którą stosuje się w przypadku 90% osób doznających przemocy domowej lub które objęte są pomocą jakichkolwiek służb, instytucji lub organizacji.

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 535) do zadań własnych powiatu należy *opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane powiatowi przez ustawodawcę to:

- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Ponadto, do zadań własnych powiatu z zakresu administracji rządowej, dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej, należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

- opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

Zatem redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy powiatu sieradzkiego. **Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030** jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji wcześniejszego dokumentu. Istotnym elementem Programu jest zatem dalsze wprowadzanie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030**.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Ponadto Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030 jest spójny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, którego celem głównym jest *zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce*;
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa łódzkiego 2025, którego główny cel przyjmuje brzmienie: *zmniejszenie skali i skutków przemocy w rodzinie w województwie łódzkim poprzez budowanie efektywnego systemu wsparcia i rozwój profilaktyki*.
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sieradzkim do roku 2030.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu oraz innych podmiotów, m.in. Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu i Zespołów Interdyscyplinarnych funkcjonujących na terenie poszczególnych gmin powiatu sieradzkiego.

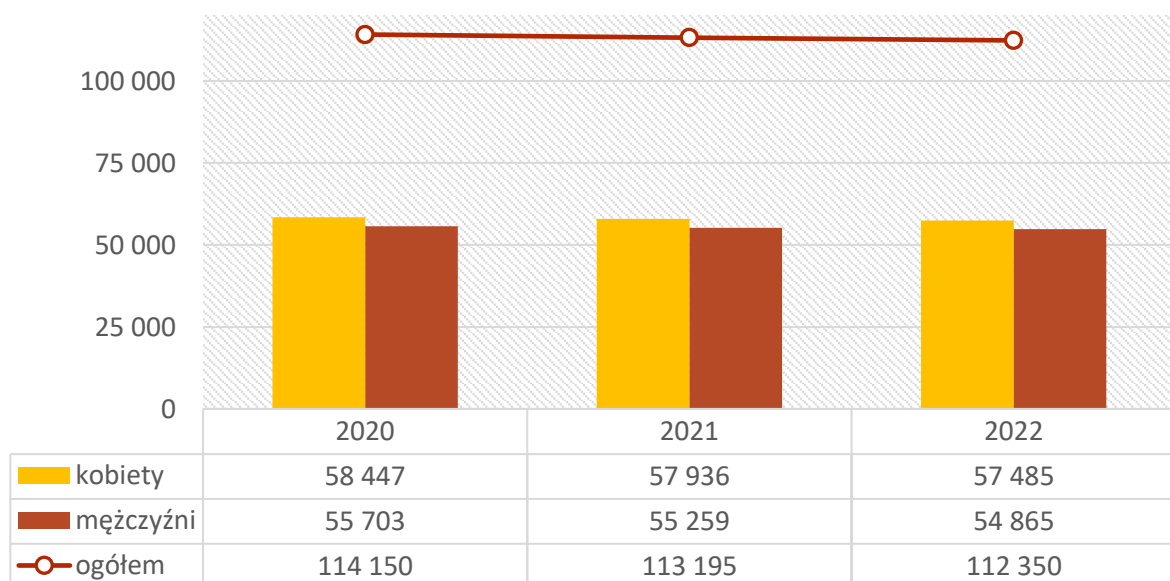
CHARAKTERYSTYKA POWIATU SIERADZKIEGO

Powiat sieradzki położony jest w zachodniej części województwa łódzkiego, w sąsiedztwie 5 innych powiatów województwa łódzkiego: poddębickiego, zduńskowolskiego, łaskiego, wieluńskiego i wierszowskiego oraz 3 powiatów województwa wielkopolskiego: ostrzeszowskiego, kaliskiego i tureckiego. Łączna powierzchnia Powiatu obejmuje 1 491,04 km², a jego siedzibą administracyjną jest miasto Sieradz. Powiat współtworzą 3 gminy miejsko-wiejskie: Błaszki, Warta oraz Złoczew, 1 gmina miejska – Sieradz, a także 7 gmin wiejskich – Brąszewice, Brzeźnio, Burzenin, Goszczanów, Klonowa, Sieradz i Wróblew.

Obraz aktualnego stanu społeczeństwa jest możliwy do przedstawienia między innymi dzięki analizie struktury demograficznej. Na koniec 2022 roku powiat sieradzki zamieszkiwało 112 350 osób. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców zmniejszyła się, a wartość spadkowa ukształtowała się na poziomie zaledwie 2%.

Liczba mężczyzn zamieszkujących powiat sieradzki była w 2022 roku mniejsza od liczby kobiet – stanowiły one 51,2% ogólnej liczby ludności (57 485 kobiet), natomiast mężczyźni 48,8% (54 865 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w 2022 roku w Powiecie wynosił 105 co oznacza, że na każdym 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet.

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W powiecie sieradzkim w 2021 roku wskaźnik ten na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -4,67 co oznacza, że przyjmował niższą wartość w porównaniu do całego województwa łódzkiego (-6,37). W przypadku Powiatu zauważalne są wahania w zakresie przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, w okresie ostatnich trzech lat.

Struktura ludności w powiecie sieradzkim według ekonomicznych grup wieku w 2022 roku przedstawiała się następująco:

- **18,1%** mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- **58,3%** mieszkańców było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- **23,6%** mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – 65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet.

Działalność kulturalna w Powiecie realizowana jest w głównej mierze przez Ośrodki Kultury, Powiatową Bibliotekę Publiczną oraz gminne biblioteki publiczne wraz z filiami, Muzeum Okręgowe, Biuro Wystaw Artystycznych, świetlice funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin należących do Powiatu, ale również organizacje sektora pozarządowego. Organizacją zajęć sportowych, imprez oraz utrzymaniem bazy sportowo-rekreacyjnej zajmują się prowadzone przez samorządy gminne ośrodki sportu, a także kluby sportowe. Do istotnych podmiotów funkcjonujących w zakresie szerzenia i kultywowania kultury fizycznej, zalicza się Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sieradzu.

W 2022 roku Powiat Sieradzki był organem prowadzącym dla następujących **jednostek oświatowych**:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Kazimierza Jagiellończyka w Sieradzu;
- Powiatowy Zespół Szkół w Błaszczkach;
- Powiatowy Zespół Szkół w Warcie;
- Powiatowy Zespół Szkół w Złoczewie;
- II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Żeromskiego w Sieradzu;
- Powiatowy Zespół Szkół nr 1 w Sieradzu;
- Powiatowy Zespół Szkół nr 2 im. Marii Dąbrowskiej w Sieradzu;

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sieradzu;
- Zespół Szkół Specjalnych w Warcie;
- Centrum Edukacji Zawodowej w Sieradzu.

Rodziny z terenu powiatu sieradzkiego mogą uzyskać specjalistyczną pomoc psychologiczną w **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sieradzu** oraz **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Warcie**. W ramach działalności placówek prowadzone są działania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a pomoc kierowana jest do dzieci i młodzieży oraz ich rodziców, a także pracowników placówek oświatowych. Na terenie Powiatu funkcjonuje ponadto **Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Tomisławicach** oraz **Katolicka Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom „Świątełko” w Godynicach**, będące placówkami opiekuńczo-wychowawczymi o charakterze socjalizacyjnym dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, zapewniającymi dziecku całodobową opiekę, kształcenie do wieku oraz zaspokajającą jego podstawowe potrzeby.

Na terenie Powiatu funkcjonują również **placówki wsparcia dziennego**:

- Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica Środowiskowa „Promyk” w Sieradzu;
- Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica Środowiskowa „U Żaków” w Sieradzu;
- Niepubliczna świetlica środowiskowa przy SPI nr 8 w Sieradzu prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech Dziecka”;
- Niepubliczna świetlica profilaktyczna w Sieradzu, prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci;
- Niepubliczna świetlica środowiskowa „Świątełko Dzikuska” w Sieradzu.;
- Placówka Wsparcia Dziennego – Świetlica Środowiskowa „Iskierka” w Błaszczkach.

Powyższe podmioty działają na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. PWD podejmują działania opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci i młodzieży, m.in. pochodzących z rodzin zmagających się z problemami społecznymi oraz mają znaczący wpływ na wyrównywanie szans edukacyjnych.

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej na terenie powiatu sieradzkiego zajmują się **Zespoły Interdyscyplinarne**, funkcjonujące w poszczególnych gminach. Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030, wraz z obszarami ich działania przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, wraz z obszarami ich działania

Instytucja	Obszar działania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie interwencji kryzysowej, poradnictwa psychologicznego oraz prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej, za sprawą działalności Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR, • zapewnienie ochrony i bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej poprzez tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej; • opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, • działalność informacyjna w zakresie miejsc pomocy dla osób i rodzin wymagających wsparcia specjalistycznego,

	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom z rodzin uwikłanych w problem przemocy, poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej, • wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”.
Ośrodki Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza sytuacji rodzinnej, • udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, • dystrybucja materiałów edukacyjno-informacyjnych, • organizowanie wsparcia specjalistycznego (w tym poradnictwa psychologicznego) dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, • prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, • udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, • obsługa organizacyjno-techniczna Zespołu Interdyscyplinarnego, • wszczynanie i uczestnictwo w procedurze „Niebieskie Karty”, • zabezpieczenie dziecka w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia poprzez umieszczenie go w pieczy zastępczej, przy asyście odpowiednich służb.
Zespoły Interdyscyplinarne i grupy diagnostyczno-pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, • podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, • inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, • rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, • inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, • opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, • monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, • dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, • realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
Miejskie/Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, • uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

placówki oświatowe	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • zapewnienie wsparcia pedagogicznego i psychologicznego dzieciom, • realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, • udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych, • wystąpienie z wnioskiem do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny.
Komenda Powiatowa Policji	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • przyjmowanie zgłoszeń i podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • ochrona osób doświadczających przemocy domowej poprzez wydanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania się,
Prokuratura Rejonowa w Sieradzu	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie i nadzorowanie postępowań przygotowawczych związanych z przemocą domową, • występowanie w roli oskarżyciela publicznego przed sądem, • zatrzymanie podejrzanego o popełnienie przestępstwa.
placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Wczesna diagnoza podczas wywiadu lekarskiego, • przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, • uruchomienie procedury „Niebieskie Karty”, • występowanie do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny, w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dzieci, • występowanie w roli biegłego oraz wystawianie bezpłatnych zaświadczeń o stanie zdrowia, • składanie zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.

Źródło: opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sieradzu, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Warcie, placówki wsparcia dziennego, instytucje kulturalno-rekreacyjne oraz lokalne organizacje pozarządowe.

Zasoby ludzkie:

W zakresie realizacji **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030** współpracować będą osoby zawodowo zajmujące się sprawami z obszaru przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy socjalni,
- asystenci rodziny,
- psycholodzy, psychoterapeuci i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- pracownicy oświaty,
- przedstawiciele rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- członkowie Miejskich/Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU SIERADZKIEGO

Analiza danych zastanych

Istotnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy na terenie Powiatu są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu. Jak wynika z danych przekazanych przez KPP, na przestrzeni lat 2020-2022 liczba osób zidentyfikowanych przez funkcjonariuszy Policji jako osoby doznające przemocy domowej zmniejszyła się o 36%. Największy udział wśród tych osób miały kobiety, których liczba w 2022 roku wyniosła 130, co stanowi 76% ogółu. W omawianym roku doznawało przemocy 22 mężczyzn oraz 18 osób małoletnich. W przypadku liczby osób, które stosują przemoc domową, również dostrzegalny jest spadek na przestrzeni lat 2020-2022, który ukształtował się na poziomie 24%.

Tabela 2. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji na terenie powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

powiat sieradzki	2020	2021	2022
liczba osób doznających przemocy domowej, w tym:	264	238	170
liczba kobiet	173	163	130
liczba mężczyzn	42	32	22
liczba małoletnich	49	43	18
liczba osób stosujących przemoc domową	196	186	149

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu za lata 2020-2022

Komenda Powiatowa Policji w Sieradzu podała ponadto, że najczęściej stosowaną formą przemocy domowej w analizowanych latach była przemoc psychiczna, których liczba przypadków wyniosła w 2022 roku 292. Na drugim miejscu znajduje się przemoc fizyczna (162 przypadki w 2022 roku), z kolei na trzecim – przemoc innego rodzaju (107 przypadków w 2022 roku). W omawianym roku zidentyfikowano także po 4 przypadki przemocy seksualnej i ekonomicznej w całym powiecie sieradzkim.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych

przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele wyżej wymienionych podmiotów, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego dla właściwej gminy. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

We wszystkich gminach powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022 Zespoły Interdyscyplinarne spotykały się ze zbliżoną częstotliwością, 4 razy do roku, tj. raz na kwartał. Wyjątek stanowi gmina miasto Sieradz, gdzie ich liczba była najwyższa spośród wszystkich gmin i w 2022 roku wyniosła 19 posiedzeń. Stosunkowo wysoka liczba spotkań ZI w 2022 roku dotyczyła również gminy Brzeźnio, gdzie osiągnęła ona wartość 13. Podczas spotkań weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W strukturach ZI powoływano grupy robocze, które w związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U z r. poz. 535) w 2022 roku przekształciły na grupy diagnostyczno-pomocowe. Członkowie grup omawiają indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy. W 2022 roku najwięcej grup powołano w gminie miasto Sieradz w liczbie 94, które spotkały się 143 razy. Na drugim miejscu znalazła się gmina Warta – 28 grup, które spotkały się 28 razy, a na trzecim gmina Sieradz, gdzie 19 grup odbyło 33 posiedzenia. Najmniejsza liczba utworzonych grup roboczych oraz ich spotkań dotyczyła gmin Złoczew i Klonowa, ponieważ w 2022 roku powołano w nich 5 grup roboczych, które spotkały się kolejno 9 i 7 razy.

Należy zauważyć, że na przestrzeni lat 2020-2022 w gminie miasto Sieradz, liczba utworzonych grup roboczych ulegała systematycznemu wzrostowi. W gminach Brąszewice i Klonowa liczba powołanych grup była stosunkowo stała w omawianym okresie, w przypadku gminy Złoczew dostrzegalny jest systematyczny spadek, a w pozostałych gminach odnotowano wahania w tym zakresie.

Tabela 3. Dane dotyczące działań Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) w poszczególnych gminach powiatu sieradzkiego na przestrzeni lat 2020-2022

gmina miasto Sieradz	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	21	18	19
liczba utworzonych grup roboczych	66	74	94
liczba posiedzeń grup roboczych	167	170	143
gmina Błaszki	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	4	16	12
liczba posiedzeń grup roboczych	4	16	12
gmina Warta	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	37	28	28
liczba posiedzeń grup roboczych	37	28	28
gmina Sieradz	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	13	20	19
liczba posiedzeń grup roboczych	35	40	33
gmina Złoczew	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	16	11	5
liczba posiedzeń grup roboczych	41	12	9
gmina Brzeźnio	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	13
liczba utworzonych grup roboczych	13	21	15
liczba posiedzeń grup roboczych	34	42	37
gmina Wróblew	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	11	9	14
liczba posiedzeń grup roboczych	28	9	14
gmina Burzenin	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	5	9	6
liczba posiedzeń grup roboczych	15	22	14
gmina Goszczanów	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	5
liczba utworzonych grup roboczych	15	19	14
liczba posiedzeń grup roboczych	15	17	11

gmina Brąszewice	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4
liczba utworzonych grup roboczych	8	8	8
liczba posiedzeń grup roboczych	21	43	30
gmina Klonowa	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	3	3	4
liczba utworzonych grup roboczych	4	5	5
liczba posiedzeń grup roboczych	6	10	7

Źródło: Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII za lata 2020, 2021 i 2022 gmin powiatu sieradzkiego

W latach 2020-2022 w części gmin powiatu sieradzkiego dostrzegalne są wahania ogólnej liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” – dotyczy to gmin: Warta, Brzeźnio, Wróblew, Burzenin oraz Goszczanów. W przypadku gminy miasto Sieradz zauważalny jest wzrost w tym zakresie, z kolei stosunkowo stały poziom dotyczy gmin Brąszewice i Klonowa. Zaobserwowano również spadek liczby wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”, który dotyczył gmin Błaszki, Sieradz i Złoczew.

Liczba kontynuowanych procedur systematycznie malała w gminie miasto Sieradz, Złoczew, Brzeźnio, Wróblew i Brąszewice. Wzrost odnotowano w gminach Błaszki, Burzenin i Klonowa, natomiast w pozostałych gminach zauważyć można wahania liczby kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” lub ich stosunkowo stały poziom.

Na podstawie danych przedstawionych w poniższej tabeli, nie odnotowano w ostatnich latach znacznego zwiększenia skali problemu przemocy domowej, na terenie całego powiatu sieradzkiego. Można wysunąć jednak wniosek, że w gminach miejskich problem ten jest bardziej dostrzegalny, co może się też wiązać z większą liczbą mieszkańców. W 2022 roku stosunkowo do wielkości populacji gminy, największy udział procedur „Niebieskie Karty” występował w przypadku gminy Goszczanów i wyniósł 0,5%, natomiast najmniejszy w gminie Złoczew – 0,1%.

Tabela 4. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022

gmina miasto Sieradz	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	27	22	17
liczba wszczętych procedur NK	63	70	79
gmina Błaszki	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	5	12	13
liczba wszczętych procedur NK	25	19	12
gmina Warta	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	11	11	11
liczba wszczętych procedur NK	26	28	17
gmina Sieradz	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	13	3	5
liczba wszczętych procedur NK	18	17	13
gmina Złoczew	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	7	7	2
liczba wszczętych procedur NK	12	9	8
gmina Brzeźnio	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	8	5	4
liczba wszczętych procedur NK	13	16	11
gmina Wróblew	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	4	1	1
liczba wszczętych procedur NK	11	6	10
gmina Burzenin	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	1	1	5
liczba wszczętych procedur NK	5	10	5
gmina Goszczanów	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	12	6	10
liczba wszczętych procedur NK	15	24	15
gmina Brąszewice	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	3	1	1
liczba wszczętych procedur NK	5	7	7
gmina Klonowa	2020	2021	2022
liczba kontynuowanych procedur NK	0	2	3
liczba wszczętych procedur NK	4	4	4

Źródło: Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII za lata 2020, 2021 i 2022 gmin powiatu sieradzkiego

W 2022 roku najwięcej procedur „Niebieskie Karty” zakończono w gminie miasto Sieradz (64 procedury) oraz w gminie Warta (26 procedur). Najmniejsza liczba dotyczy z kolei gmin Brąszewice i Klonowa, w których zakończono wówczas po 4 procedury. Na przestrzeni lat 2020-2022 w części gmin zauważyć można pozytywną tendencję w zakresie skuteczności działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych podejmowanych w środowiskach, w których zidentyfikowano problem przemocy. Świadczy o tym liczba procedur zakończonych w danym roku, która zwiększyła się, bądź utrzymywała się na względnie stałym poziomie w gminach: Błaszki, Warta, Sieradz, Brzeźnio, Burzenin oraz Klonowa. W gminach miasto Sieradz, Żłoczew, Wróblew oraz Brąszewice w 2022 roku odnotowano spadek, względem poprzednich lat.

Tabela 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu sieradzkiego w latach 2019-2021

liczba zakończonych procedur	2020	2021	2022
gmina miasto Sieradz	70	76	64
gmina Błaszki	18	16	20
gmina Warta	26	27	26
gmina Sieradz	16	20	16
gmina Żłoczew	13	14	6
gmina Brzeźnio	12	14	13
gmina Wróblew	14	6	8
gmina Burzenin	5	5	8
gmina Goszczanów	19	21	16
gmina Brąszewice	7	7	4
gmina Klonowa	2	3	4

Źródło: Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII za lata 2020, 2021 i 2022 gmin powiatu sieradzkiego

Analiza problemu przemocy została również dokonana w zakresie identyfikacji osób uwikłanych w przemoc domową. Ze względu na dostępność danych, za 2020 rok podana została liczba osób objętych działaniami grup roboczych. Jak wynika z danych statystycznych dotyczących tego zjawiska, w 2022 roku najwyższa liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej występowała w gminie miasto Sieradz (112 osób) oraz gminie Warta (55 osób) i Błaszki (54 osoby). Przemoc jest problemem, który dotyka głównie kobiety, co jest dostrzegalne w przypadku większości gmin należących do powiatu sieradzkiego, z wyjątkiem gmin Błaszki i Warta, gdzie liczba dzieci doznających przemocy domowej była najwyższa,

a ich odsetek w ogólnej liczbie osób doświadczających przemocy wyniósł kolejno 56% i 49%. Wysoki odsetek najmłodszych mieszkańców doświadczających przemocy domowej dostrzegalnym jest także w gminach miasto Sieradz, Goszczanów i Sieradz, w świetle czego niezbędne jest rozwijanie lokalnego systemu wsparcia dziecka.

Warto zaznaczyć, że problem przemocy dotyczy również seniorów i osób z niepełnosprawnościami, które niejednokrotnie są zależne od swoich opiekunów. Poza przemocą fizyczną i psychiczną, te grupy społeczne są także narażone na formę przemocy jaką jest zaniedbanie. W 2022 roku w gminie miasto Sieradz seniorzy stanowili aż 23% ogólnej liczby osób doświadczających przemocy, natomiast osoby z niepełnosprawnościami – 3%. W innych gminach odsetek ten kolejno przedstawiał się w sposób następujący: gmina Błaszki – 9% i 0%, gmina Warta – 22% i 0%, gmina Sieradz – 0% i 6%, gmina Złoczew – po 17%, gmina Brzeźnio – 13% i 0%, gmina Burzenin – 33% i 0%, gmina Goszczanów – 12% i 3%, gmina Brąszewice – 8% i 0% oraz gmina Klonowa – 20% i 0%. W gminie Wróblew w omawianym roku nie odnotowano incydentów przemocy domowej w stosunku do osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Tabela 6. Liczba osób dotkniętych przemocą domową w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022

gmina miasto Sieradz	2020	2021	2022
kobiety	52	52	64
mężczyźni	12	13	9
dzieci	29	31	39
ogółem	93	96	112
gmina Błaszki	2020	2021	2022
kobiety	24	32	24
mężczyźni	29	14	0
dzieci	21	28	30
ogółem	74	74	54
gmina Warta	2020	2021	2022
kobiety	27	38	26
mężczyźni	30	3	2
dzieci	20	34	27
ogółem	77	75	55
gmina Sieradz	2020	2021	2022
kobiety	14	21	18
mężczyźni	3	21	2
dzieci	1	11	16
ogółem	18	53	36

gmina Złoczew	2020	2021	2022
kobiety	21	21	9
mężczyźni	24	9	5
dzieci	22	16	4
ogółem	67	46	18
gmina Brzeźnio	2020	2021	2022
kobiety	20	21	11
mężczyźni	21	0	1
dzieci	1	11	3
ogółem	42	32	15
gmina Wróblew	2020	2021	2022
kobiety	21	7	10
mężczyźni	21	5	1
dzieci	10	2	1
ogółem	52	14	12
gmina Burzenin	2020	2021	2022
kobiety	6	9	9
mężczyźni	6	11	3
dzieci	0	1	0
ogółem	12	21	12
gmina Goszczanów	2020	2021	2022
kobiety	23	27	19
mężczyźni	28	7	2
dzieci	19	25	13
ogółem	70	59	34
gmina Brąszewice	2020	2021	2022
kobiety	8	5	6
mężczyźni	8	2	1
dzieci	21	6	5
ogółem	37	13	12
gmina Klonowa	2020	2021	2022
kobiety	4	5	5
mężczyźni	4	3	3
dzieci	3	5	2
ogółem	11	13	10

Źródło: Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII za lata 2020, 2021 i 2022 gmin powiatu sieradzkiego

Analiza problemu przemocy domowej została również dokonana w zakresie identyfikacji rodzajów przemocy, występującej w rodzinach na terenie powiatu sieradzkiego. Jak wynika z danych przekazanych przez poszczególne gminy, w każdej z nich odnotowano obecność przemocy fizycznej. Przemoc psychiczna występowała w każdej gminie z wyjątkiem gminy Wróblew, a ponadto w gminie miasto Sieradz zarejestrowano przypadki przemocy seksualnej.

Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące na terenie poszczególnych gmin, udzielają wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, m.in. poprzez przydzielanie świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych. Jak wynika z dostępnych danych, w 2022 roku z pomocy OPS funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu sieradzkiego, skorzystało łącznie **10 rodzin** borykających się z tym problemem, w tym po 2 rodziny z terenu gmin miasto Sieradz, Warta oraz Błaszki i po 1 rodzinie z gmin Złoczew, Brzeźnio, Brąszewice i Klonowa. W pozostałych gminach powiatu sieradzkiego nie zaszła potrzeba udzielania wsparcia i pomocy społecznej OPS w związku z występowaniem przemocy domowej.

Jedną z form wsparcia pozafinansowego jest **specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, socjalne i prawne** dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej. Na terenie Powiatu tego rodzaju wsparcie świadczy m.in. **Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Sieradzu**. Podmiot udziela bezpłatnej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, w tym członkom ich rodzin, a także osobom i rodzinom przeżywającym różnego rodzaju trudności życiowe, w formie pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej oraz interwencji kryzysowej. W 2022 roku z poradnictwa w PIK skorzystały łącznie 63 osoby borykające się z problemem przemocy domowej, co oznacza blisko trzykrotny wzrost względem roku poprzedniego (24 osoby). Powyższe oznaczać może wzrost skali zachowań przemocowych w powiecie, bądź też zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie identyfikowania zachowań przemocowych oraz poszukiwania w związku z tym wsparcia specjalistycznego.

Na terenie Powiatu funkcjonuje także **Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Sieradzu**, działający przy MOPS i zapewniający bezpłatną pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, w tym uwikłanym w problem przemocy domowej. Ośrodek zapewnia także schronienie osobom dotkniętym przemocą domową, które znajdują się w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia, w tym poprzez umożliwienie czasowego pobytu w **mieszkanie interwencyjnym MOIK**.

Mieszkańcy powiatu sieradzkiego, których bezpośrednio dotyka problem przemocy domowej są również informowani o działalności **Okręgowego Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepięstwem prowadzonego przez Stowarzyszenie Trampolina dla Polski Oddział w Zduńskiej Woli**, w tym o możliwości uzyskania specjalistycznego poradnictwa: prawnego, psychologicznego, pomocy psychoterapeutycznej i materialnej.

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe, przy asyście funkcjonariusza Policji ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej zgodnie z procedurą. W 2022 roku zaistniała potrzeba umieszczenia **9 dzieci z terenu powiatu sieradzkiego w pieczy zastępczej**, w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. 7 dzieci umieszczono w rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast 2 osoby trafiły do instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W ramach wspierania rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej, powiaty zobligowane są do **prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc**. W powiecie sieradzkim **program korekcyjno-edukacyjny** skierowany dla osób stosujących przemoc domową, realizować będzie PCPR w Sieradzu. Jego podstawowym celem jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową, a w rezultacie powstrzymanie ich od tego rodzaju zachowań i zakończenie przemocy domowej w środowisku rodzinnym, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych. W 2022 roku na terenie powiatu sieradzkiego nie prowadzono oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

W zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, istotnym działaniem jest szeroko pojęta **profilaktyka**, skierowana do rodzin z dziećmi, ale także do całej społeczności lokalnej. Powiat sieradzki w 2022 roku uczestniczył m.in. w europejskiej kampanii społecznej pn. „#Responsible Together22”, której głównym celem było podkreślenie znaczenia problemu przemocy w bliskich relacjach oraz przemocy domowej. W ramach akcji rozpowszechniono liczne materiały edukacyjne dla mieszkańców powiatu sieradzkiego.

Ponadto, Powiat Sieradzki podjął inne działania mające na celu przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy domowej, do których należało m.in.:

- zakup materiałów profilaktycznych w postaci ulotek dla dzieci i młodzieży w ilości 301 sztuk z numerem telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży oraz plakatów profilaktycznych;
- aktualizacja i wydruk 450 sztuk Informatora dla mieszkańców powiatu sieradzkiego STOP PRZEMOCY – edycja 2022, zawierającego podstawowe informacje dotyczące zjawiska przemocy, procedury „Niebieskie Karty”,

obowiązków służb świadczących pomoc osobom doznającym przemocy domowej oraz dane teleadresowe podmiotów działających na rzecz osób poszkodowanych przemocą domową w powiecie sieradzkim oraz na terenie całego kraju;

- przekazanie Informatora STOP PRZEMOCY – edycja 2022 w formie papierowej i elektronicznej innym jednostkom/osobom działającym na rzecz rozwiązywania problemu przemocy;
- zamieszczenie stałej ekspozycji Informatora na stronie internetowej Powiatu Sieradzkiego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu;
- zorganizowanie spotkania edukacyjnego dla młodzieży z sieradzkich szkół ponadpodstawowych.

Oddziaływania profilaktyczne są realizowane również przez poszczególne gminy należące do Powiatu. Szczegółowe informacje na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane w gminach powiatu sieradzkiego w 2022 roku

L.P.	GMINA	DZIAŁANIA
1	gmina miasto Sieradz	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpowszechnianie informacji o formach pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej, • funkcjonowanie grupy wsparcia z elementami psychoedukacji dla osób stosujących przemoc domową, • bieżące udostępnianie posiadanych materiałów profilaktycznych i informacji dla osób doznających przemocy domowej (dystrybucja łącznie 79 ulotek), • prowadzenie zajęć profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach, wynikających ze szkolnych programów profilaktycznych, korelujących m.in. z programami wychowawczymi, • przekazywanie treści informacyjno-edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dot. Ogólnopolskiego Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw, za pośrednictwem lokalnych mediów.
2	gmina Błaszki	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy domowej, w ramach systemu mieszkań wspieranych i treningowych „Dom Wsparcia Społecznego w Chabierowie”, • udostępnienie na stronie internetowej Gminy Informatora dla mieszkańców powiatu sieradzkiego, dotyczącego aktualnej bazy teleadresowej podmiotów realizujących wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową w 2022 roku.

3 gmina Warta	• Skierowanie członka grupy roboczej na szkolenie stacjonarne mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników świadczących pomoc na rzecz rodzin i osób doznających lub będących sprawcami przemocy domowej, • przeprowadzenie wśród uczniów szkół podstawowych kampanii profilaktycznej dotyczącej zapobiegania agresji, przemocy, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii pt. „Postaw na zdrowie”.
4 gmina Sieradz	• Uczestniczenie pracowników GOPS w szkoleniach o tematyce „Skuteczne działanie i funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w myśl obowiązujących ustaw i przepisów prawa”, • udział dzielnicowego KPP w Sieradzu w szkoleniach mających na celu podniesienie kompetencji podczas realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy, • realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, rozszerzaniu się alkoholizmu, narkomanii oraz innych zjawisk patologicznych wśród dzieci i młodzieży, w szkołach podstawowych na terenie Gminy, • przeprowadzenie działań dotyczących zwiększania kompetencji rodziców – promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych, umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, • realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy z zakresu form aktywnego spędzania czasu wolnego promującego zachowania nieagresywne.
5 gmina Złoczew	• Propagowanie właściwego zachowania w szkole i poza nią – świat bez przemocy i wulgaryzmów – „Tydzień bez przemocy”, • prowadzenia zajęć z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, członkami ich rodzin oraz ofiarami przemocy, • udostępnienie 650 sztuk materiałów informacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców, • wykupienie dla szkół dostępu do kanału profilaktyka.tv, • zakupienie dla szkół podstawowych dostępu do programu „MOC EMOCJI”, wspierającego rozwój emocjonalny i społeczny, • uczestniczenie 9 członków ZI i 4 przedstawicieli oświaty w szkoleniu dla służb i instytucji dot. ustawy o resocjalizacji i wspieraniu nieletnich a przeciwdziałania przemocy w rodzinie – rola organów pomocy społecznej, • prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, w celu zmiany postaw mieszkańców wobec przemocy domowej,

		<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie materiałów informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy domowej dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży, • prowadzenie zajęć edukacyjnych, pogadanek i warsztatów, • prowadzenie w szkołach z terenu Gminy zajęć profilaktyczno-edukacyjnych, rozwijających kompetencje społeczno-emocjonalne, • organizowanie konsultacji psychologicznych i pedagogicznych w szkołach, w celu diagnozowania środowiska ucznia oraz odpowiedniego rozpoznawania problemów wychowawczych oraz socjalnych.
6	gmina Brzeźnio	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestniczenie członków ZI w szkoleniu dotyczącym obszaru przeciwdziałania przemocy domowej „Symulacja działania grup roboczych”, • dystrybucja ulotek na temat przemocy, jej skutków oraz możliwości uzyskania pomocy, • upowszechnianie Informatora dla mieszkańców powiatu sieradzkiego zawierającego aktualne bazy teleadresowe podmiotów realizujących wszelkie działania adresowane do osób uwikłanych w problem przemocy, za pośrednictwem BIP oraz tablicy ogłoszeń GOPS, • zakup ulotek i plakatów profilaktycznych dotyczących przemocy wśród dorosłych, agresji w szkole oraz cyberprzemocy, • realizacja cykli spotkań uczniów szkół podstawowych z terapeutą ds. uzależnień, w odniesieniu do tematyki przemocowej.
7	gmina Wróblew	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie warsztatów, zajęć i organizowanie wydarzeń z zakresu problematyki przemocowej w szkołach na terenie Gminy, • pedagogizacja rodziców w czasie spotkań z wychowawcami klas, na temat przemocy w Internecie (SP Wróblew), • przekazywanie w szkołach informacji na temat możliwości skorzystania z bezpłatnych infolinii i telefonów zaufania dla dzieci, • prowadzenie badań ankietowych dot. zjawiska przemocy i agresji (SP Chartupia Wielka), • rozpowszechnianie wśród rodzin dotkniętych przemocą materiałów informacyjno-edukacyjnych w postaci ulotek i broszur przez GKRPA, • udostępnianie pacjentom materiałów informacyjnych w formie ulotek, broszur i plakatów, przez placówki ochrony zdrowia.
8	gmina Burzenin	<ul style="list-style-type: none"> • Brak danych

9	gmina Goszczanów	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działań informacyjnych przez członków ZI, w tym kolportaż ulotek i informacji oraz udzielanie porad indywidualnych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, • sporządzenie analizy czynników sprzyjających oraz utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy domowej, na podstawie prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” oraz rozmów z członkami rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej.
10	gmina Brąszewice	<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnictwo członka ZI w szkoleniu dotyczącym pracy z osobami z zaburzeniami depresyjnymi.
11	gmina Klonowa	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działalności edukacyjno-informacyjnej poprzez zamieszczanie informacji Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” na tablicy informacyjnej GOPS, • kolportaż ulotek i broszur na temat przeciwdziałania przemocy, • organizacja szkoleń online dla osób zaangażowanych w przeciwdziałania przemocy, • prowadzenie działalności profilaktycznej w ZS w Klonowej w ramach przeciwdziałania wszelkim formom przemocy (warsztaty z psychologiem, pogadanki z wychowawcami, trening asertywności, realizacja programów profilaktycznych itp.).

Źródło: dane z raportów o stanie gmin powiatu sieradzkiego za lata 2020, 2021 i 2022, sprawozdań oraz Programów

Na terenie powiatu sieradzkiego prowadzone są także regularne **działania informacyjne**, mające na celu szerzenie wiedzy na temat sposobów uzyskania wsparcia w przypadku doświadczania problemu przemocy domowej. W 2022 roku tego rodzaju informacje udostępniano m.in. za pośrednictwem strony internetowej Powiatu Sieradzkiego oraz PCPR w Sieradzu.

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu jest prowadzenie działań dążących do rozwiązywania problemu przemocy domowej oraz rozwijanie lokalnego systemu profilaktyki, w celu zapobiegania wzrostowi skali zachowań przemocowych na terenie powiatu sieradzkiego.

Cel będzie realizowany w następujących obszarach:

1. Podejmowanie działalności edukacyjno-profilaktycznej, w celu zwiększenia świadomości i wrażliwości społeczności lokalnej na zjawisko przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności wsparcia i ochrony osób doznających przemocy domowej.
3. Rozszerzenie działań ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw społecznych osób stosujących przemoc domową.
4. Zapewnienie zaplecza kadrowego i instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz podnoszenie kompetencji zawodowych ich przedstawicieli.

Cele szczegółowe Programu postawione na podstawie zidentyfikowanych potrzeb:

1. Podejmowanie działalności edukacyjno-profilaktycznej, w celu zwiększenia świadomości i wrażliwości społeczności lokalnej na zjawisko przemocy domowej.

- A. Zwiększenie wiedzy mieszkańców Powiatu dotyczącej zjawiska przemocy domowej.
- B. Poszerzenie działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży w zakresie zjawiska przemocy, w tym przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.
- C. Pobudzanie społecznej odpowiedzialności wśród mieszkańców, wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzenie działań profilaktycznych.
- D. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Powiatu, w przypadku problemu przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podjętych działań informacyjnych.	PCPR, PIK, KPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
2.	Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	PCPR, KPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki kulturalno-rekreacyjne
3.	Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, jak uzależnienia poprzez dystrybucję ulotek i plakatów, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych, itd.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur. Liczba informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.	PCPR, ZPPP, KPP, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
4.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, m.in. poprzez prowadzenie „Szkoły dla rodziców i wychowawców”.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów. Szacunkowa liczba odbiorców programów. Liczba osób uczestniczących w „Szkoły dla rodziców i wychowawców”.	PCPR, PPP, M/GKRPA, placówki oświatowe
5.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów oraz analizy danych instytucjonalnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy. Liczba przeprowadzonych diagnoz na podstawie analizy danych zastanych.	PCPR, JST, ZI, M/GKRPA, OPS, placówki oświatowe, podmioty zewnętrzne, np. prywatne przedsiębiorstwa
6.	Podejmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba podmiotów zaangażowanych w działania profilaktyczne.	PCPR, SP, PPP, KPP, JST, OPS, M/GKRPA, NGO, placówki oświatowe

7.	Wzmacnianie prawidłowych postaw społecznych, wolnych od przemocy wśród osób uwikłanych w przemoc domową oraz całej społeczności lokalnej poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych i profilaktycznych, coachingowych oraz kursów motywujących.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych zajęć edukacyjnych i profilaktycznych, coachingowych oraz kursów motywujących.	NGO, PCPR, placówki oświatowe, OPS
8.	Prowadzenie działań profilaktycznych w placówkach oświatowych, skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli, z zakresu przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych w placówkach oświatowych.	PPP, KPP, PCPR, placówki oświatowe

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności wsparcia i ochrony osób doznających przemocy domowej.

- A. Świadczenie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności specjalistycznej opieki na terenie Powiatu.
- B. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej.
- C. Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez tworzenie i rozwój mieszkalnictwa interwencyjnego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkań interwencyjnych. Liczba osób, które skorzystały ze schronienia.	PCPR
2.	Świadczenie interwencji kryzysowej osobom uwikłanym w problem przemocy domowej poprzez kontynuowanie i rozwijanie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze wsparcia PIK.	PCPR, PIK
3.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba udzielonych porad osobom doznającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa.	PCPR, PIK, PPP, M/GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia

		<ul style="list-style-type: none"> Liczba instytucji/podmiotów zapewniających bezpłatny dostęp do poradnictwa. 	
4.	Współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi oraz innymi podmiotami gminnymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba współpracujących podmiotów/instytucji. 	PCPR, KPP, ZI, M/GKRPA, JST, OPS
5.	Zapewnienie opieki i bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej. 	PCPR
6.	Zorganizowanie i prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uwikłanych w problem przemocy domowej, objętych wsparciem punktu konsultacyjnego. 	NGO
7.	Poszerzenie form wsparcia dla osób doznających przemocy domowej poprzez prowadzenie grupy wsparcia, terapii indywidualnej oraz pomocy mentorskiej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, terapii indywidualnej oraz objętych pomocą mentorską. 	NGO

3. Rozszerzenie działań ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw społecznych osób stosujących przemoc domową.

- A. Zwiększenie dostępności do miejsc i form wsparcia dla osób stosujących przemoc domową.
- B. Podejmowanie natychmiastowej interwencji w stosunku do osób dopuszczających się zachowań przemocowych.
- C. Umożliwienie osobom stosującym przemoc zmianę sposobu zachowania poprzez skuteczne oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne oraz terapeutyczne.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, które podjęły udział w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno – terapeutycznych. 	PCPR
2.	Prowadzenie monitoringu skuteczności programów	<ul style="list-style-type: none"> Liczba sporządzonych monitoringów skuteczności 	PCPR, OPS, KPP, ZI

korekcyjno-edukacyjnych.	programów korekcyjno-edukacyjnych.
3. Rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych za pośrednictwem stron internetowych oraz innych kanałów.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba upowszechnionych informacji. PCPR
4. Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba interwencji związanych z usunięciem osoby stosującej przemoc domową z miejsca zamieszkania. KPP, Prokuratura Rejonowa
5. Zorganizowanie i prowadzenie grupy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba uczestników grupy terapeutycznej. NGO
6. Prowadzenie zindywidualizowanych, dopasowanych do potrzeb działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową, w postaci pracy indywidualnej oraz opieki mentorskiej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób objętych pracą indywidualną oraz opieką mentorską. NGO

4. Zapewnienie zaplecza kadrowego i instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz podnoszenie kompetencji zawodowych ich przedstawicieli.

- A. Zwiększenie umiejętności i kompetencji zawodowych osób zaangażowanych w działania na rzecz zmniejszenia skali przemocy domowej w Powiecie.
- B. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów realizujących działania w zakresie wsparcia rodzin z problemem przemocy.
- C. Monitorowanie skuteczności lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej – prowadzonych działań i funkcjonujących podmiotów, a także wdrażanie zmian w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizatorzy i podmioty współpracujące
1.	Przeprowadzanie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji.	PCPR, PIK, ZI, M/GKRPA, OPS, KPP, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
2.	Zapewnienie dostępu do wsparcia specjalistycznego, superwizji, coachingu itp. dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych działań wspierających. Liczba uczestników działań wspierających.	PCPR, PIK, ZI, OPS, M/GKRPA, KPP, placówki ochrony zdrowia
3.	Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zwiększenie kadry pracowników i/lub poszerzenie oferty usług dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba jednostek/podmiotów świadczących wsparcie osobom i rodzin uwikłanym w problem przemocy domowej. Liczba działań skierowanych do osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.	PCPR, PIK, ZI, OPS, M/GKRPA, KPP, placówki ochrony zdrowia
4.	Prowadzenie działań edukacyjnych dla pracowników placówek oświatowych, z zakresu przeciwdziałaniu problemowi przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych.	PPP, PCPR, placówki oświatowe

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców Powiatu Sieradzkiego, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób, które dotknięte zostały przemocą domową,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

- Podniesienie świadomości mieszkańców Powiatu w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania.
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.
- Zmniejszenie liczby pracowników służb pomocowych dotkniętych problemem wypalenia zawodowego.
- Zmniejszenie liczby osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.
- Zmiana biernych postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
- Budowa kompleksowego i skutecznego systemu działań w zakresie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą przez instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Zasady realizowania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030

W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, stosującym przemoc oraz w celu podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej, niniejszy dokument oparty został na zasadach:

- **wzajemnej współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk

i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnych następstw;

- **jawności działań** organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności osoby;
- **szczególnej ochrony dzieci**, z zachowaniem ich prawa do wychowania się w rodzinie, poprzez udzielenie rodzinie szczególnego wsparcia w dążeniu do poprawy jej funkcjonowania.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach **Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030** finansowane będą z budżetu powiatu sieradzkiego, środków pozyskanych z innych źródeł, a także środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu.

HARMONOGRAM REALIZACJI POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE SIERADZKIM NA LATA 2023-2030

Na podstawie określonych celów Programu, w poniższej tabeli znajdują się wytyczone ramy czasowe realizacji zadań, które mają pomóc osiągnąć wyznaczone cele.

zadanie	rok								
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Prowadzenie działań informacyjnych na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy domowej.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej oraz organizacja lokalnych kampanii społecznych.		X		X		X		X	
Edukacja na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, jak uzależnienia poprzez dystrybucję ulotek i plakatów, pogadanki, informacje w mediach lokalnych, organizacjach kościelnych, itd.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz podnoszących ich kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, m.in. poprzez prowadzenie „Szkoły dla rodziców i wychowawców”.	X	X	X	X	X	X	X	X	
Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy domowej poprzez przeprowadzenie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów oraz analizy danych instytucjonalnych.				X				X	
Podejmowanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej.	X	X	X	X	X	X	X	X	

Wzmacnianie prawidłowych postaw społecznych, wolnych od przemocy wśród osób uwikłanych w przemoc domową oraz całej społeczności lokalnej poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych i profilaktycznych, coachingowych oraz kursów motywujących.	X	X	X	X	X	X	X	X
Prowadzenie działań profilaktycznych w placówkach oświatowych, skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli, z zakresu przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy.	X	X	X	X	X	X	X	X
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez tworzenie i rozwój mieszkalnictwa interwencyjnego.		X	X	X	X	X	X	X
Świadczenie interwencji kryzysowej osobom uwikłanym w problem przemocy domowej poprzez kontynuowanie i rozwijanie działalności Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR.	X	X	X	X	X	X	X	X
Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	X	X	X	X	X	X	X	X
Współpraca z Zespołami Interdyscyplinarnymi oraz innymi podmiotami gminnymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy.	X	X	X	X	X	X	X	X
Zapewnienie opieki i bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej.	X	X	X	X	X	X	X	X
Zorganizowanie i prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uwikłanych w problem przemocy domowej.		X	X	X	X	X	X	X
Poszerzenie form wsparcia dla osób doznających przemocy domowej poprzez prowadzenie grupy wsparcia, terapii indywidualnej oraz pomocy mentorskiej.			X	X	X	X	X	X
Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.	X	X	X	X	X	X	X	X
Prowadzenie monitoringu skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych.	X	X	X	X	X	X	X	X
Rozpowszechnianie informacji dotyczących realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych za pośrednictwem stron internetowych oraz innych kanałów.	X	X	X	X	X	X	X	X

Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia.	X	X	X	X	X	X	X	X
Zorganizowanie i prowadzenie grupy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową.		X	X	X	X	X	X	X
Prowadzenie zindywidualizowanych, dopasowanych do potrzeb działań skierowanych do osób stosujących przemoc domową, w postaci pracy indywidualnej oraz opieki mentorskiej.		X	X	X	X	X	X	X
Przeprowadzanie szkoleń, seminarium, konferencji dla kadry zajmującej się działaniami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o potrzeby szkoleniowe uczestników.		X	X	X	X	X	X	X
Zapewnienie dostępu do wsparcia specjalistycznego, superwizji, coachingu itp. dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.			X	X	X		X	
Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez zwiększenie kadry pracowników i/lub poszerzenie oferty usług dla osób i rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej.		X	X	X	X	X	X	X
Prowadzenie działań edukacyjnych dla pracowników placówek oświatowych, z zakresu przeciwdziałania problemowi przemocy.	X	X		X			X	

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.
- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanemu problemom.

Weryfikacja stopnia osiągnięcia celów Programu będzie następować poprzez sprawozdania z realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030, przedkładanego corocznie przez dyrektora PCPR, Staroście Sieradzkimu.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotyczącym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne ze względu na czynniki takie jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez co rozumie się osoby doświadczające przemocy, jak i ją stosujące. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu powiatu sieradzkiego stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również

pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych.

Cele i zadania zawarte w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sieradzkim na lata 2023-2030, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Powiatu z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

BIBLIOGRAFIA

1. Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.
2. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Sieradzu za lata 2020-2022.
3. Dane statystyczne z ośrodków pomocy społecznej i gmin należących do powiatu sieradzkiego.
4. Helios J., Jedlecka W., Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.
5. <https://bdl.stat.gov.pl>.
6. <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/50863,Przemoc-w-rodzinie.html>
7. <https://www.powiat-sieradz.pl>.
8. Jarmakowski T., Styl atrybucji, poczucie kontroli i płeć a podatność na powstawanie syndromu wyuczony bezradności, FOLIA PSYCHOLOGICA 13, 2009.
9. Kofta M., Sędek G., Wyuczona bezradność. Podejście informacyjne, [w:] M. Kofta, Psychologia aktywności: zaangażowanie, sprawstwo, bezradność, Wydawnictwo Nakom, Poznań, 1993.
10. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022.
11. Raport o stanie powiatu sieradzkiego za 2020, 2021 i 2022 rok.
12. Raporty o stanie gmin powiatu sieradzkiego za 2022 rok.
13. Sprawozdanie z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sieradzu za 2020, 2021 i 2022 rok.
14. Staręga A., Przemoc wobec osób starszych. Czasopismo Niebieska linia, Instytut Psychologii i Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Przemoc, 2003.
15. Sygit E., Ossowski R., Przemoc wobec osób starszych ze względu na ich wiek, płeć i wykształcenie, Gerontologia Polska, tom 16, nr 3, 163–168.
16. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

SPIS TABEL

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, wraz z obszarami ich działania.....	14
Tabela 2. Działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji na terenie powiatu sieradzkiego w latach 2020-2021 w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	18
Tabela 3. Dane dotyczące działań Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych) w poszczególnych gminach powiatu sieradzkiego na przestrzeni lat 2020-2022.....	20
Tabela 4. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022.....	22
Tabela 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gmin powiatu sieradzkiego w latach 2019-2021.....	23
Tabela 6. Liczba osób dotkniętych przemocą domową w gminach powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022.....	24
Tabela 7. Działania w zakresie profilaktyki przemocy domowej podejmowane w gminach powiatu sieradzkiego w 2022 roku	28

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców powiatu sieradzkiego w latach 2020-2022	11
--	----